

Het Sprookjesbordeel PETER VERHELST / HET TONEELHUIS EN BRUGGE 2002 4 SPEELKAARTEN

is een variatie van de waarheid', 'Hoe meer variaties hoe beter. Gretigheid en generositeit, daar gaat het om'), dan weer is het een beschrijving van wat je voelt ('Een neus die mij inademde en een mond die woorden uitademde') of gaat het over hoe je de wereld ervaart na een bezoek aan het bordeel ('We herinneren ons aanrakingen die de hele nacht voelbaar blijven').

Wil Verhelst zijn boeken zo fysiek mogelijk maken, zodat je ze niet alleen leest (het intellectuele proces) maar ook voelt (het lichamelijke proces), in *Het Sprookjesbordeel* wordt dit mechanisme tegelijkertijd geradicaliseerd en geïnverteerd. De taal wordt letterlijk fysiek en fysieke aanrakingen worden talig. Op die manier slaagt Verhelst in wat geen enkele theatermaker die met zijn teksten aan de slag ging hem voordeed: de soms hermetische en barokke taal van zijn geschriften toegankelijker maken, zonder aan zintuiglijkheid in te boeten. De teksten van Verhelst vragen om in alle intimiteit gefluisterd te worden. Ze gaan verloren in een grote zaal, waar ze over de hoofden heen gedebiteerd worden. Verhelst als perfecte regisseur van zijn eigen teksten. Wat zouden die zestal andere mogelijkheden zijn, die hij in petto heeft om de grenzen van het theater verder af te tasten?

Impressie: bordeelbezoek Duisburg

Een flatgebouw, overwoekerd met groen. De handlangers van het verlangen lokken je niet de diepte in, maar bevinden zich op de vijfde verdieping. Vijf zintuigen. Het pentagram.

Mannen- en vrouwenlippen. Een vrouwelijke masseuse. Geen baard, maar lang haar. Con-

tinue aanraking. Gezicht, haar, borsten, buik. 'Gelieve mij nooit te geloven. Ik zeg: "Ik heb mijn kleren uitgetrokken. Kijkt u maar."' Geritsel. Kant? Lingerie?

Ik was minder geprikkeld dan de eerste keer. Omdat het verrassingseffect weg was? Omdat een vrouw me masseerde? Was de suggestie te expliciet? Het verhaal te gestructureerd?

Het voor- en naspel compenseert ruimschoots. Voor: een goed festival maakt van het geheel meer dan de som der delen. Das Märchenbordell maakte deel uit van het project X-Wohnungen in het Theater der Welt Festival. Dertig kunstenaars transformeerden evenveel privé-woningen tot tijdelijke, openbare, performatieve plaatsen. Zowel de verhouding privaat/publiek als het tot leven wekken van dode ruimtes (in een van de installaties werden geluiden uit een cd-speler niet versterkt via boxen maar via plaatjes op deuren, ramen, ... waardoor het leek alsof de kamer leefde) brengen je in de juiste bordeelsfeer.

Naspel: de chill out is verspreid over de rest van het gebouw. Vier zintuigen, vier elementen, vier verdiepingen. Om op de vijfde verdieping alle samen te vloeien. Verdwalen in donkere gangen en kamers. Verlangen mengt zich met angst. Schimmen in de ruimte. Verhelst: 'Het verdwalen is het doel. Niet de uitgang.'

Cocktail

In *The senses considered as perceptual systems* beschouwt James Gibson de zintuigen niet als passieve kanalen, maar als actieve receptoren. Niet als wederzijds exclusief, maar als op

elkaar afgestemde systemen die informatie vergaren door te kijken, luisteren, ruiken, proeven en tasten. De verschillende zintuigen staan voor evenveel manieren van aandacht hebben voor een wereld die tegelijkertijd zichtbaar, hoorbaar en voelbaar is. Een theorie die in elk geval opgaat voor het bordeel: de totaalervaring van een bezoek is vooral te danken aan het amalgaam van synesthetische sensaties. De visuele waarneming – sinds de moderne tijd losgekoppeld van andere zintuigen en geassocieerd met weten – wordt uitgeschakeld.³ Alle andere zintuiglijke waarnemingen – de geluiden van Eavesdropper, de gefluisterde tekst, de geur van zoete snoep, de sensuele aanrakingen, de temperatuur – vloeien in elkaar over. Het geheel baadt in een *ambient* sfeer waarin geen enkel zintuig overheerst. Daarom ook onthouden bezoekers niet wat er gezegd wordt: de tekst gaat op in het geheel, dat lijfelijkelijk inwerkt op de bezoeker.

Het meest bevreemdend zijn de geur-, smaak- en tastzin. Ruiken en proeven zijn, volgens de indeling die Kant maakte, subjectieve zintuiglijke activiteiten, in tegenstelling tot zien en horen: objecten worden niet waargenomen maar opgenomen via speeksel of adem. Een beweging van in-ademen die tegelijkertijd intiem en *unheimlich* is. Tijdens de massage in het bordeel lokt het moment dat je vlakbij je eigen gezicht de adem van je masseur ruikt en inademt, de meest extreme reacties uit: afkeer of overgave.

De tastzin onderscheidt zich van de andere zintuigen omdat de twee kanten van het waarnemingsvermogen, de sensatie van het object ener-